

LOVPLIGTIG REDEGØRELSE FOR SAMFUNDSANSVAR 2018

Denne redegørelse udgør en del af ledelsesberetningen i Gyldendal A/S' årsrapport for 2018 og omfatter således perioden 1. januar til 31. december 2018.

I. FORRETNINGSPLAN

Siden virksomheden blev grundlagt i 1770 af Søren Gyldendal, har Gyldendals mission været at sætte et vægtigt aftryk på det danske samfund. Et aftryk der skal sikre danskerne læseoplevelser og læring præget af mangfoldighed og kvalitet. For at bevare en central og betydningsfuld rolle i offentligheden er det nødvendigt, at Gyldendal og dets datterselskabers aktiviteter afspejler virkeligheden i alle dens aspekter og bidrager aktivt til oplysning og kulturel og demokratisk debat. Gyldendal betragter det som en væsentlig samfundsmæssig rolle at fastholde denne mangfoldighed i sin virksomhed.

Gyldendals virke er gennem årene blevet udvidet og kvalificeret i takt med tiden, så Gyldendal til stadighed er i dialog med sin samtid og har udsyn mod fremtiden med respekt for virksomhedens historiske ansvar for at levere kvalitet og mangfoldighed til danske boglæsere og skole- og undervisningssøgende. Omgivelserne og det marked, som Gyldendal leverer bøger og læremidler til, er i hastig forandring i disse år, og derfor har Gyldendal i efteråret 2018 lanceret en femårig strategi med en række strategiske pejlemærker, der skal sikre, at Gyldendal fortsat bevarer og udbygger positionen som landets førende og største forlagskoncern, samt at Gyldendal fortsat spiller en aktiv samfundsmæssig rolle for at sikre de kompetencer, som er nødvendige i et moderne videnssamfund.

Forudsætningen for at det lykkes er, at Gyldendal vil være i stand til fortsat at tiltrække de mest attraktive rettigheder til de markeder, koncernen befinder sig på. Fundamentet for Gyldendals udgivelsespolitik og forudsætningen for langsigtet vækst og udvikling er en solid og forsvarlig økonomi, der skal sikres gennem en afbalancering af kulturelle og kommercielle hensyn. Denne balance afspejles i koncernens nye strategi.

Gyldendals forretning rettet mod markedet for læremidler er organiseret i Gyldendal Uddannelse, Systime og Guide2know. Trade-forretningen, det vil sige udgivelsesaktiviteter rettet mod det private marked, er placeret i Gyldendal Forlag, herunder Gyldendals Bogklubber, samt i datterforlaget Rosinante & Co.

Gyldendal ønsker at repræsentere en ansvarlig praksis i det daglige arbejde i koncernen og ønsker herunder at fremme adfærd, der bidrager til bæredygtig økonomisk, social og miljømæssig udvikling, og som tager hensyn til menneskerettigheder. De økonomiske, sociale og miljømæssige forhold samt hensynet til menneskerettigheder hænger uløseligt sammen, og Gyldendal-koncernens samfundsansvar skal ses i sammenhæng med nødvendigheden af en hensigtsmæssig udvikling af virksomheden.

Gyldendals fokus på samfundsansvar omfatter særligt arbejdet med at værne om ytringsfriheden og at stimulere læsning gennem en mangfoldig udgivelsespolitik. Det fordrer kompetente og engagerede medarbejdere, der skal favne nye kompetencer og indgå i en række konstruktive samarbejder, bl.a. med forfatterne. Derfor er medarbejdernes trivsel og udviklingen af deres kompetencer af stor betydning for Gyldendal og højt prioriteret.

II. UDGIVELSESPOLITIK OG YTRINGSFRIHED

Politikker og handlingsplaner

Gyldendal ønsker at stimulere lysten til at læse og at lære. Derfor bestræber vi os på både at udgive bøger, der gør en forskel for voksne og børn, og at udvikle nye tidssvarende undervisningsmaterialer af høj kvalitet til alle, der er under uddannelse. Gode læsefærdigheder og viden er blandt de grundlæggende forudsætninger for at tilegne sig kompetencer i et videnssamfund, og Gyldendal vil insistere på at spille en aktiv rolle i udviklingen af børn og unges færdigheder.

Risici

Ligesom andre medievirksomheder konkurrerer Gyldendal om kundernes tid i en verden, hvor tilbud om hurtig underholdning og ligeså hurtig information er næsten uanede. Vi skal sikre os en plads i denne konkurrence ved fortsat at udvikle os med blik for samtiden og ved fortsat at tilbyde kvalitetslitteratur, -oplevelser og kurateret viden, således at Gyldendal vedbliver at være en nødvendig og troværdig kilde i danskernes bevidsthed.

Resultater og mål

De nære og globale udfordringer sat i perspektiv

I en tid præget af usikre prognoser om fremtiden, sætter mange af Gyldendals udgivelser de små og store institutioner i vores liv til debat. I det helt nære er vi optaget af balancegangen i livet, både hos Hella Joof med sin almanak *Dage med mildhed, modgang og mirakler* og i Anette Harbech Olesens *Mad, mening og magiske øjeblikke* gives der konkrete svar til tiden. En balance der kan være svær at genfinde, hvis livet har en slagskygge, som beskrevet i Camilla Kjems' *Du skal turde elske først*, om et liv med angst som følgesvend og i Lisbeth Zornigs *Fra vred til voksen*, der beskriver senfølgerne af en svær opvækst. Eller de rent fysiske udfordringer som i Bente Klarlunds *Gå-bogen*, eller Anna Bogdanova og Mette Benders *Smertefri*.

Arbejdslivets genvordigheder fylder også meget for danskerne, det har udgivelser som Morten Albæks *Ét liv, én tid, ét menneske*, Dennis Nørmark og Anders Fogh Jensens *Pseudoarbejde* eller Rasmus Hougaards *The Mind of the Leader* givet forskellige fortolkninger af.

Når vi løfter blikket fra os selv og ser på sammenhængskraften i vores velfærdssamfund, er der analyser at hente i en lang række udgivelser fra 2018 heriblandt: Lasse Horne Kjældgaards *Meningen med velfærdsstaten*, Lars Olsens *Det forsvundne folk*, Esben Schjørring og Michael Jannerups *Værdikæmperne*, Tarek Husseins *Det sorte skæg*, Lars Hvidberg og Ahmed Akkaris *Mod til at tvivle* og Thomas Larsens *Pia Olsen Dyhr – Mønsterbrud og opbrud*.

Det globale blik på tidens udfordringer leverede bl.a. Claus Strue Frederiksen og Vincent Hendricks i *Kæmp for kloden*, Per Stig Møller i *De fire isbjerge*, Anna Libak i *Forstå populismen* og Rasmus Tantholdt i *Med åbne øjne*. Mens det historiske perspektiv blev foldet ud hos bl.a. Minik Rosing i *Rejsen til tidernes morgen* og i Erling Bjøls klassiske standardværk *USA's Historie*, der er blevet opdateret og udvidet med Niels Bjerre Poulsens bidrag, der beskriver tiden med Obama og Trump. Danmarkshistorien blev leveret i fornem folkelig aftapning i Michael Müllers *Barn af besættelsen*, hvor en række kendte danskere, herunder H. M. Dronningen interviewes, men også i pragtværker som *Danmarks Herregårde* og *Kronborg*.

Skønlitterært blev historien, samtiden og fremtiden også behandlet i 2018. Kim Leine skrev om koloniseringen af Grønland i *Rød mand/Sort mand*, Iben Mondrup om besættelsestidens lange spor i en familie i *Vi er brødre*, Erling Jepsen udgav en burleske om sønderjyder i krig i 100-året for Første Verdenskrigs afslutning med *Erna i krig*, Malene Ravn beskrev den halvt danske, halvt kinesiske dreng Eriks årtier lange kamp for at falde til som "fremmed" i Danmark i gennembrudsromanen *I dine øjne*, og Harald Voetmann blandede ægyptisk oldtid og dansk nutid i sorgbogen *Amduat. En iltmaskine*. Nutidsdanskernes indre liv blev kortlagt af Dorthe Nors i *Kort over Canada*, Ida Jessen vendte tilbage til Hvium og behovet for nåde i *Telefon*, Karen Fastrup og Bjørn Rasmussen undersøgte normalitetens grænser i hhv. *Hungerhjerte* og *Jeg er gråhvid*, og Katrine Marie Guldager lod vreden få frit løb i en lille roman med store spørgsmål, *Bjørnen*. Kulturens og jegets snarlige sammenbrud blev taget under behandling i Theis Ørntofts apokalyptiske debutroman *Solar*, og Olga Ravn skød spørgsmålet om det menneskelige langt ud i fremtiden i et rumskib i *De ansatte*.

Flere danske forfattere slog igennem i udlandet, bl.a. blev Tove Ditlevsen optaget i Penguin Modern Classics, Dorthe Nors og Kim Leine fortsatte deres sejrsgang, og Madame Nielsen fik et stort gennembrud i Tyskland.

Interessen for litteraturens fortolkninger af verden sås også i klassikernes store popularitet. Henrik Pontoppidans *Lykke-Per* blev igen en bestseller efter Bille Augusts filmatisering, Caspar Eric's udvalg af Michael Strunges digte, *Min krop er tung af drøm*, gjorde det klart, at Strunge stadig taler lige ind i tiden, og udgivelsen af Inger Christensens efterladte papirer, *Verden ønsker at se sig selv*, blev en sensation. Flere nye klassikerserier kom på markedet, bl.a. Kolibriserien med små tematiske udvalg af forfattere som Tove Ditlevsen og Søren Ulrik Thomsen.

2018 blev et år med mange litterære priser, bl.a. modtog Ida Jessen Kritikerprisen for *Doktor Bagges anagrammer*, Naja Marie Aidt Weekendavisens Litteraturpris for *Har døden taget noget fra dig så giv det tilbage*, Anne Lise Marstrand-Jørgensen Politikens Litteraturpris for *Sorgens grundstof*, Lone Aburas Montanas Litteraturpris for *Det er et jeg, der taler*, Peter Laugesen Blixenprisen for *Traveling*, og Kim Leine fik Kronprinsparrets Kulturpris for sit forfatterskab.

Rosinante & Co

Rosinante & Co satte et tydeligt præg på den danske skønlitteratur i 2018. Et flot program af danske og oversatte bøger for børn, unge og voksne bidrog til at indfri forlagets målsætning om kvalitet, mangfoldighed og holdning, bl.a. gennem usædvanlig flotte anmeldelser og litterære priser.

Christina Hesselholdt blev hædret med Det Danske Akademis Store Pris, mens Adda Djørup modtog Den Danske Litteraturpris. Vita Andersen og Caroline Albertine Minor var begge indstillet til Nordisk Råds Litteraturpris.

Rosinante & Co. bidrog i 2018 til samtalen med markante udgivelser som Helle Helles roman *de* og Peter Høegs *Gennem dine øjne*, der begge udkom under stor mediebevågenhed. Uffe Ellemann-Jensen og Mogens Lykketofts samtalebog *Du store verden* åbnede perspektiver på global politik, mens Jan Stocklassas *Stieg Larssons arv* optrævede nye spor i mordet på Oluf Palme.

Den oversatte litteratur

Gyldendals væsentligste oversatte udgivelser var bl.a. kinesiske Yan Liankes *Fire bøger*, franske Mathias Enards *Kompas* og schweiziske Christian Krachts *De døde*. Fra USA bl.a. George Saunders *Lincoln i Bardo*, modtager af Man Booker-prisen i 2017, i SKALA-serien Joan Didions ikoniske værker *Intet gælder* og *Slæber sig mod Betlehem* og fra England Ali Smiths *Efterår*, det første bind i hendes romankvartet om England efter Brexit. Der var nyoversættelse af Leo Tolstojs *Anna Karenina* og en ny udgave af Knut Hamsuns *Victoria*. Og så satte Niels Brunse punktum for sit imponerende arbejde med at oversætte William Shakespeare til det 21. århundrede. Med *Samlede skuespil VI* findes Shakespeares 37 skuespil nu på dansk i en ny, komplet udgave. Brunse er for den samlede indsats med Shakespeare indstillet til Weekendavisens Litteraturpris 2018.

Rosinante & Co's væsentligste oversatte udgivelser i 2018 var sidste bind af Peter Nadas' kæmpeværk *Parallele historier*, Jan Kjærstads *Storefjeld* og Khaled Hosseinis *En bøn til havet*, der har syriske bådflygtninges skæbne som tema. Forlaget fortsatte sin indsats for at gøre den store litteratur tilgængelig. Rosinantes klassikerserie blev således udvidet med bl.a. Marguerite Yourcenars *Verdenslabyrinten*, ligesom Virginia Woolfs *En forfatters dagbog* og Anton Tjehovs noveller udkom i dansk oversættelse.

Gyldendal B&U har med det oversatte program bidraget til debatten om ligeberettigelse mellem kønnene, gennem to udgivelser, der begge er oversat fra norsk: Den ene, *Kvinder i Kamp. 150 års kamp for frihed, lighed, søsterskab!* af Marta Breen og Jenny Jordahl, er en graphic novel i øjenhøjde med unge læsere – om kvindebevægelsens mange dramatiske kampe, som inspirerer og fascinerer den dag i dag. Den anden, *Jenteloven. Feministisk førstehjælp* af Sofie Frøysaa og Ulrikke Falch, er en feministisk "førstehjælpkasse", der giver unge kvinder værktøjer til at klare sig gennem svære situationer.

Backliste

Gyldendal har introduceret en ny klassikerserie, Gyldendals Klassikerkollektion. Første kollektion i serien samler sig om temaet *erindring* og rummer bøger af Agnes Henningsen, Tove Ditlevsen og Ingmar Bergman. Gyldendal har også introduceret en ny, smuk serie med Karen Blixens værker, som blev fejret på Rungstedlund i oktober 2018.

Børn som forfattere

Som udgivere af litteratur til børn og unge ønsker Gyldendal også at inspirere børn og unge til selv at skrive og at anerkende børn og unge som skabere af litteratur. Derfor afholdt Gyldendal B&U og Gyldendal Uddannelse for anden gang i år konkurrencen 500 ord – denne gang i samarbejde med Aarhus Kommunes Biblioteker, Biblo og Brønderslev Forfatterskole. En jury fandt frem til to vindere blandt de 1.200 indsendte bidrag. Den ene præmie var et ophold på Brønderslev Forfatterskole og den anden en udgivelse på Gyldendal med illustrationer af en professionel illustratør.

Tænketaank for nordisk børne- og ungdomslitteratur

Gyldendal støtter Nordisk Ministerråds ønske om at bidrage til, at flere nordiske borgere får kendskab til og læser nordisk børne- og ungdomslitteratur. Derfor deltager redaktionschefen i Gyldendal B&U i den tænketank, der er etableret som et led i Rådets programbeskrivelse for perioden 2019-2021.

Fastholde børn og unges læselyst

Igennem de seneste 2-3 år har flere forskellige undersøgelser vist, at det er en stor udfordring at fastholde børn og unges interesse for at læse bøger. De tendenser udgør en trussel mod hele grundlaget for Gyldendals virke, som gennem litteraturen er at fremme det enkelte individs forudsætninger for at tænke og handle kompetent og selvstændigt – for derigennem at styrke det demokratiske fællesskab.

Derfor har Gyldendal B&U gennem de seneste to år deltaget aktivt i branchens diskussioner og overvejelser om, hvad der kan gøres for at imødegå de tendenser. Da vi tror på behovet for en stor fælles indsats med involvering af forældre, skoler, biblioteker, forlag – og børnene og de unge selv – er vi nu som det første større danske børnebogsforlag gået ind i Danmarks Biblioteksforenings initiativ til en national læsestrategi, hvor de har ”igangsat en proces med at mobilisere væsentlige aktører og levere strategiske input før udviklingen af strategien”.

Fremtidens litteratur

En del af litteraturens fødekæde er fremtidens litteratur, og derfor bidrager Gyldendal også med vores perspektiv på fremtidens kandidater fra universiteterne. Redaktionschefen for Gyldendal B&U er medlem af Afdeling for Litteraturhistorie og Retoriks aftagerforum ved Aarhus Universitet. Udover at deltage i de årlige samlinger i instituttets aftagerforum siden 2016 har redaktionschefen kommenteret på uddannelsesevalueringssrapport og forslag til en revideret studieordning til Master i børnelitteratur/Master i børns litteratur og medier, givet feedback på uddannelsesbeskrivelse af den internationale kandidatuddannelse i børns litteratur, medier og kultur og senest deltaget i uddannelsesevaluering af litteraturhistorie på Aarhus Universitet med kommentarer til evalueringssrapporten set fra et aftagerperspektiv.

Digitalisering af bagkataloget

Gyldendal har til alle tider udgivet nyskabende litteratur, som i vidt omfang i dag fremstår som vigtige markører for en tid eller genre. Gyldendal har et særligt ansvar for at sikre, at disse bøger fortsat kan læses af danskerne på tidssvarende måder. Også i 2018 blev der afsat mange ressourcer til at udgive e-bøger og lydbøger fra forlagets bagkatalog. Det samlede katalog ender med at være på ca. 8.500 e- og lydbøger ved udgangen af 2018.

I 2019 vil bagkataloget fortsat blive digitaliseret, men mere selektivt end hidtil, da de mest oplagte titler er blevet håndteret. Digitaliseringen fortsætter naturligvis med at stå højt på dagsordenen, men der er ikke noget fast mål for antallet af titler ved udgangen af 2019.

E-bøger og biblioteker

2018 var året, hvor bibliotekerne og Gyldendal igen fandt sammen om en aftale om udlån af digitale bøger. Den forsigtige aftale, som blev indgået ved udgangen af 2017, har vist sig at fungere til begge parter tilfredshed. Den fleksibilitet, som er indbygget i aftalen, har betydet, at

vi har kunnet starte forsigtigt og langsomt og har kunnet løse på båndene i løbet af året. Bibliotekernes udlån af Gyldendals titler har haft et tilfredsstillende niveau gennem hele året. Bibliotekernes brede udlånsbillede har betydet, at vi i slutningen af året har iværksat et forsøg med 300 lydbøger for voksne på biblioteket. De 300 titler er udvalgt specielt til biblioteket og har i løbet af den første måned haft et fint udlån. I den foregående del af året har netop de titler haft et meget stille liv på de kommercielle tjenester. Vi fortsætter med at følge titlerne tæt og overvejer løbende, om der er grundlag for at udvide forsøget med yderligere titler.

I begyndelsen af 2019 tager vi stilling til, om den generelle tilgang til eReolen skal tilpasses. E-bøgerne bliver klemte af lydbøgernes imponerende vækst på markedet, så vi overvejer at lade netop e-bøgerne få et mere frit liv på bibliotekerne. Aftalen med bibliotekerne om digitale bøger forventes fornyet for 2019 i sin nuværende form, da den rummer den fleksibilitet, vi har behov for i forhold til et marked i hastig bevægelse.

Kvalitetslæremidler til uddannelsessystemet

Oplysning og uddannelse er en forudsætning for den demokratiske dannelse og vejen til medindflydelse på det omgivende samfund. Gyldendal ser det derfor som en af sine vigtigste opgaver altid at kunne levere gennemtænkte kvalitetslæremidler til alle niveauer i det danske uddannelsessystem.

Det er også en fortsat bestræbelse i forlaget at udvikle læremidler, som lever op til de til enhver tid gældende reformkrav og læringsmæssige mål på uddannelsesområdet. Det er et grundprincip i Gyldendals mangeårige arbejde med at udvikle læremidler, at disse skal favne så bredt som muligt. Det vil sige, at de skal ramme både de børn, der er fagligt stærke og/eller har forældreopbakning, og de børn, der har mindre gode forudsætninger. Gyldendal Uddannelse arbejder løbende på at skabe en indholds- og platformsudvikling, der baserer sig på forlagets solide erfaring inden for og viden om undervisning og læring samt på den nyeste forskning i disse områder.

Læs for livet

Som opfølgning på det medlemsmøde, som brancheorganisationen Danske Forlag afholdt i december 2016 i samarbejde med nonprofit-organisationen *Læs for livet* ud fra et ønske om at øge bogbranchens bevidsthed om *corporate social responsibility*, har Gyldendal i 2018 stillet en redaktør fra Danskredaktionen i Gyldendal Uddannelse til rådighed 2 dage om måneden for Læs for livet. Redaktøren hjælper Læs for livet med at kvalificere biblioteksbygningen på døgninstitutionerne og at besøge institutioner og afholde samtaler med børn og ansatte dér, samt at vejlede i forhold til praksis omkring læsning og bøger med børnegruppen.

Særlig indsats for læsesvage

Den internationale undersøgelse af udvikling i læsekompetence PIRLS fra 2016 viser, at der i danske 4. klasser er en markant spredning i læseniveauet. De bedst præsterende klasser er hele tre klassetrin foran de dårligst præsterende – og det samme gør sig gældende på elevniveau. Gyldendal har et stadigt fokus på at udvikle læremidler, der kan løfte de læsesvage elever. Samtidig har Gyldendal i 2018 haft særligt fokus på at udvikle materialer til grundskolen, der imødekommer det øgede behov for en differentieret undervisning, som spredningen i elevernes læseniveau kalder på. Gyldendals indsats på dette område har bl.a. mundet ud i det intensive læsekursus *Læseflow* af Mia Graae og Elsebeth Otzen samt *Guidet læsning* på dansk.gyldendal.dk.

FN's verdensmål

Gyldendal har i samarbejde med en række eksterne eksperter udviklet undervisningsforløbet *Globale værdikæder* og stillet det gratis til rådighed for alle landets 8.-10.-klasser. Undervisningsforløbet skal bidrage til opfyldelse af FN's verdensmål for 2030 om bæredygtig udvikling og indeholder bl.a. aktiviteter, handlingsforslag og viden om f.eks. bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, økonomisk globalisering og klimaforandringer.

Lektiehjælp - MentorDanmark

I forlængelse af Gyldendals mission om at styrke danske skoleelevers læring, har Gyldendal i 2018 indgået aftale om køb af 60 % af anparterne i MentorDanmark ApS, pr. 1/1-2019. MentorDanmark tilbyder privat lektiehjælp i skræddersyede mentor-forløb for børn og unge. Virksomheden er landsdækkende og Danmarks største udbyder på dette område med 2.500

tilknyttede mentorer, som årligt hjælper flere end 6.000 børn og unge med læringsstøtte gennem et mentor-forløb.

MentorDanmark har modtaget flere priser for iværksætteri og innovation siden grundlæggelsen. Nyeste skud på stammen i virksomheden er den digitale platform *Substy*, der effektiviserer vikardækningen på grundskole-området.

Den Store Danske – en national portal til danskerne

Gyldendal genopliver fra 2019 onlineleksikonet *Den Store Danske* ved at gå i partnerskab med det topografiske opslagsværk Trap Danmark, der udgives af Gad.

Den Store Danske har været stillet gratis til rådighed for befolkningen, og Gyldendal har stået som garant for troværdig viden i den store mængde af ufiltreret information, som internettet tilbyder. Kernen i leksikonet er den enorme mængde af ekspertviden, der blev opbygget med *Den Store Danske Encyklopædis* 22 bind; en viden som løbende er blevet udvidet og opdateret af en redaktion, således at den i dag indeholder ca. 200.000 artikler. Antallet af daglige besøgende tæller ca. 120.000, og brugerne er udpræget skole- og uddannelsessøgende børn og unge samt deres undervisere.

Men *Den Store Danske* har ikke været opdateret siden august 2017, da det ikke længere har været muligt at finansiere driften af det internetbaserede opslagsværk. Opdateringen af *Den Store Danske* er blevet mulig, fordi regeringen i årene 2019-2022 har besluttet at afsætte 23 mio. kr. på finansloven til opdatering og ajourføring af indholdet. Bevillingen giver mulighed for, at den fremtidige vedligeholdelse – foruden Trap Danmark – kan sammentænkes med andre lignende værker af national betydning.

Det er tanken at etablere en ny udgiverenhed, der skal stå for udvikling og drift af den digitale portal, der også vil få et nyt navn. Portalen bliver reklamefri og Gyldendal har intet økonomisk udbytte af projektet og stiller i denne sammenhæng indholdet gratis til rådighed for danskerne.

Det forventes, at en fuld opdateret udgave af *Den Store Danske* samt størstedelen af den nye udgave af Trap Danmark vil være tilgængelig medio 2020.

III. MENNESKERETTIGHEDER

EU's persondataforordning (GDPR) trådte i kraft i maj 2018 med skærpede krav til forsvarlig behandling af persondata, fx elevdata i digitale læremidler. Gyldendal har i 2018 allokert betydelige ressourcer til implementering af politikker og dokumentation med henblik på overholdelse af GDPR. Der er herunder indgået databehandleraftaler med skoler, kommuner og samarbejdspartnere.

Bærende for Gyldendals virksomhed er udgivelsespolitikken, der er uløseligt forbundet med grundlæggende menneskerettigheder som ytringsfrihed, beskyttelse af kunstneriske frembringelser og ikke mindst retten til uddannelse, jf. nærmere afsnit I. ovenfor.

Risici

Der kan være risiko for overtrædelse af menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder, herunder hos udenlandske underleverandører.

Politikker og handlingsplaner

I 2013 indledtes derfor arbejdet med at overvåge og rapportere om, hvorledes Gyldendal integrerer hensyn til menneskerettighederne. Gyldendal arbejder med disse hensyn i overensstemmelse med de af FN fastsatte retningslinjer i *UN Guiding Principles on Business and Human Rights, juni 2011*, der betragtes som den autoritative, globale referenceramme for virksomheder og menneskerettigheder.

Gyldendal har integreret etiske regler for samfundsansvarlighed, der skal efterleves af såvel alle selskaber i Gyldendal-koncernen som af de hovedleverandører, Gyldendal samarbejder med, jf. nærmere afsnit V nedenfor. De etiske regler er tilgængelige på <http://ir.gyldendal.dk/regler.cfm>. og vil blive revideret i takt med integrering af hensyn til menneskerettigheder i forholdet til Gyldendals eksterne leverandører. Blandt Gyldendals etiske regler fokuseres for så vidt angår menneskerettighederne for tiden især på følgende forholdsregler såvel i virksomheden som blandt hovedleverandørerne:

Børnearbejde

Der må ikke anvendes udnyttende børnearbejde. Børn er personer yngre end 18 år, og der må ikke ansættes børn til arbejde, der udgør en fare for barnets sundhed, sikkerhed eller moral. Børn under 15 år må ikke ansættes, og børn mellem 15 og 18 år må ikke ansættes til arbejde, der kan være en hindring for deres uddannelse eller påvirke barnets helbred negativt. For børnearbejde i lande, der har opnået en undtagelse efter ILO-konventionerne om børnearbejde, er ovennævnte nedre grænse ikke 15 år, men 14 år. Lettere arbejde kan tillades udført af børn, der er op til 2 år yngre end ovennævnte grænser.

Hvor børnearbejde, der strider mod ovennævnte regler, findes, skal arbejdsgiveren sikre barnets interesser bedst muligt ved ophøret af arbejdsforholdet.

Diskrimination

Der må ikke ske diskrimination på grundlag af køn, alder, religion, race, nationalitet, etnisk oprindelse, politisk tilhørsforhold, handicap, seksuel orientering eller anden beskyttet status, undtagen når sådan forskelsbehandling er absolut nødvendig for det pågældende arbejde eller beslutning. For medarbejdere gælder forbuddet i forbindelse med ansættelse, løn, adgang til uddannelse, forfremmelse, opsigelse og pensionering. Initiativer til at fremme større repræsentation af grupper, der har været udsat for diskrimination, er tilladte.

Organisationsfrihed

Medarbejdernes ret til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger skal respekteres. Medarbejderrepræsentanter skal have adgang til deres kolleger på arbejdspladsen.

Løn

Gældende lovgivning om løn, mindsteløn, overarbejdsbetaling og andre former for aflønning skal overholdes. Lønnen skal udbetales jævnlige intervaller, der ikke overskrider en måned.

Der må ikke foretages fradrag i lønnen som disciplinærmiddel.

Arbejdstid

Den ugentlige arbejdstid bør ikke være mere end 48 timer, og overarbejde bør højst være 12 timer om ugen. Overarbejde skal ske på frivillig basis og skal betales med et tillæg.

Medarbejdere har ret til mindst en fridag efter seks på hinanden følgende arbejdsdage.

Reglerne om arbejdstid kan fraviges ved ekstraordinære driftsforhold af kortere varighed, dog ikke til mere end 80 timer ugentligt.

Tvang og chikane

Medarbejdere skal behandles med respekt og værdighed. Der må ikke anvendes tvangsarbejde.

Medarbejdere må ikke udsættes for fysisk afstraffelse, psykisk eller fysisk tvang og chikane, seksuel chikane, trusler herom eller anden krænkende tiltale.

Resultater og mål

Der er foretaget en due diligence af moderselskabets virksomhed. Denne er i fortsat fokus de følgende år i koncernen.

Gyldendal fører dialog med udvalgte hovedleverandører med henblik på mere eksplicit at integrere hensyn til overholdelse af menneskerettighederne som nærmere dokumenteret i *UN Guiding Principles on Business and Human Rights, juni 2011*, og dette arbejde fortsættes de kommende år.

Hovedleverandører besøges årligt med tilhørende gennemgang af virksomheden. Der er ikke fundet uregelmæssigheder i forhold til Gyldendals etiske regler eller overtrædelser af menneskerettigheder ved disse besøg.

IV. MEDARBEJDERNE OG GYLDENDAL SOM ARBEJDSPLADS

Bestyrelsen i Gyldendal møder løbende lederne af alle relevante forretningsområder i koncernen og får et nuanceret indblik i de enkelte forretningsområder samt mulighed for dialog med lederne. Bestyrelsen har derved et godt grundlag for løbende at vurdere, om der er den ønskede mangfoldighed i selskabets ledelsesniveauer.

Gyldendal har fortsat en repræsentation af kvinder på alle ledelsesniveauer i virksomheden. I koncernen er der en ligelig fordeling mellem mænd og kvinder. Ultimo 2018 opfylder Gyldendal derfor igen samlet set målsætningen om minimum 40% repræsentation af hvert køn på koncernens ledelsesniveauer.

Gyldendals væsentligste værdi er ikke et fysisk produktionsapparat men medarbejderne. Derfor er det en afgørende forudsætning for Gyldendals succes at kunne fastholde og rekruttere loyale, engagerede og erfarne medarbejdere, der dagligt bestræber sig på at yde det bedste arbejde for virksomheden og hermed for forfattere, kunder og læsere. Gyldendal er bevidst om, at medarbejdernes omfattende viden og dybe engagement i alle former for læsning, det være sig bøger eller læremidler, er nøglen til at opnå de bedste resultater.

Risici

Den digitale udvikling stiller høje krav til medarbejdernes kompetencer, omstillingsparathed og arbejdsindsats, og ligesom på mange andre arbejdspladser er stress en risiko blandt forlagsmedarbejdere.

Politikker og handlingsplaner

Det er koncernens mål at have attraktive arbejdsforhold, hvor der er mulighed for både faglig og personlig udvikling, og hvor der gøres en indsats for at skabe et positivt arbejdsmiljø. Gyldendal sætter således udvikling, kvalitet og kreativitet i højsædet. Det tilstræbes at skabe balance mellem arbejdsliv og privatliv, og medarbejderne tilbydes fleksible arbejdsrammer, ligesom der er åbenhed og dialog om, hvordan medarbejderne trives – både hvad angår de fysiske og psykiske vilkår i hverdagen.

Resultater og mål

Gyldendal efterlever FN's fastsatte retningslinjer for menneskerettigheder i virksomhedens personalepolitikker og retningslinjer. Disse er at finde i virksomhedens personalehåndbog, som er tilgængelig for alle medarbejdere. Udover personalehåndbogen har Gyldendal i 2018 udarbejdet en række andre politikker og retningslinjer om ansættelse i Gyldendal, herunder IT-informations-sikkerhed og persondata. Personalehåndbog og politikker opdateres jævnligt.

Ledelse prioriteres fortsat som et af de vigtigste parametre for medarbejdernes trivsel og engagement. Ledelse har afgørende betydning for medarbejdernes evne til at skabe værdi for forfattere og andre samarbejdspartnere samt for at videreudvikle virksomheden som arbejdsplads og som attraktiv forretning. Det kræver en ledelse, der inspirerer medarbejdere til nytænkning og handlekraft, og som tilskynder deres medarbejdere til at yde deres bedste hver dag.

Derfor har Gyldendal valgt at sætte ekstra fokus netop på den daglige ledelse ved en leder-evaluering i starten af 2019. Denne erstatter den medarbejdertilfredshedsundersøgelse, der tidligere har været gennemført hvert andet år og som skulle have været afholdt i efteråret 2018.

Herudover er der etableret et lederforum med den øverste ledergruppe på tværs af koncernen, hvor strategiske tiltag og forretningsmæssige udfordringer drøftes på løbende basis. Dette for at opnå en fælles forståelse af udfordringer og sikre ejerskab til strategien samt styrke samarbejdet på tværs i organisationen.

De tidligere medarbejdertilfredshedsundersøgelser har vist, at samarbejde på tværs er et væsentligt parameter for medarbejdernes trivsel og engagement. Derfor har det været et vigtigt fokuspunkt i 2018, da Gyldendal vil gøre det til en selvfølge at arbejde tværgående i organisationen. Udover etablering af et lederforum er Gyldendals intranet derfor også blevet relanceret og involverer nu hele koncernen bl.a. med muligheden for at dele forretnings-

fortællinger om succeser og bedrifter. Ligesom direktionen på intranettet beretter om mere overordnede tiltag for hele koncernen eller de forskellige forretningsområder.

For at styrke det formelle samarbejde på tværs af koncernen er arbejdet med koncernens projekteksekvering blevet sat i gang i 2018. Gyldendal ønsker, at evnen til at eksekvere store og små projekter styrkes gennem en effektiv og fælles projektmodel og en konsekvent og åben prioriteringsproces. Således at der kommer større fokus på projekter, der har værdi for den fælles retning og samtidig er til gavn for et mere inspirerende og tværfagligt samarbejde. Derfor er der i 2018 blevet udviklet en fælles projektmodel for hele koncernen og igangsat en projektuddannelse, der sætter fokus på at udvikle et fælles sprog for projekteksekvering samt sætter medarbejderne i stand til bedre at kvalificere de ideer, der skal være med til at udvikle forretningen.

Personlig og faglig udvikling er som nævnt også et vigtigt parameter for medarbejdernes trivsel og engagement. Igen i 2018 er der derfor blevet tilbudt en række kurser i Gyldendal Academy. Kurserne i Gyldendal Academy bliver hvert år fastlagt i samarbejde med Gyldendals ledelse med afsæt i virksomhedens overordnede mål samt ud fra konkret efterspørgsel efter kompetenceløft fra ledere og medarbejdere. Undervisere er såvel eksterne fagfolk som egne medarbejdere med særlige kompetencer inden for virksomhedens fagområder.

Lead the Talent

I efteråret 2018 har Systime deltaget i et karrierestarter- og talentudviklingsprogram kaldet Lead the Talent (leadthetalent.dk). Programmet er for jobsøgende akademikere.

Fem akademiske profiler har arbejdet på forlaget i et 12-ugers forløb med at løse en konkret case. Med brug af innovations- og design thinking-processer har gruppen udviklet en række værdiskabende kommunikationsinitiativer, der efterfølgende vil blive implementeret. Efter forløbet blev en af kandidaterne ansat i et vikariat på forlaget.

V. MILJØ OG KLIMA - BOGPRODUKTIONEN

Gyldendal har i mange år prioriteret indsatsen for en ansvarlig miljø- og klimamæssig adfærd i sin produktion.

Risici

Gyldendals miljø- og klimamæssige påvirkning er som udpræget kontorarbejdsplads relativt begrænset, men da virksomhedens produkter i betydelig grad fortsat er analoge, er der en relevant miljø- og klimamæssig påvirkning hos eksterne leverandører inden for bogproduktionen.

Politikker og handlingsplaner

Traditionel bogproduktion undergår i disse år en stor teknologisk transformation fra traditionel offset trykteknologi til digital printteknologi, hvorfor der i de kommende år vil være store besparelser i reduktion af papirspild samt lagerkapacitet til færdigproducerede bøger, det vil sige en reduktion af CO₂-migrationen. Analoge bøger vil i stigende grad blive trykt i nøjagtigt det antal eksemplarer, der bestilles af kunden, og bøgerne leveres direkte til kunden fra trykkeriet som "books on demand".

Gyldendal samarbejder tæt med de teknologisk og produktionsmæssigt set mest avancerede leverandører på markedet for steds at optimere produktionen med henblik på at nedbringe overforbrug og ressourcospild.

Resultater og mål

Lokation for produktionen

Produktion af trykte bøger er placeret hos eksterne leverandører. Trykning og indbinding sker primært i Skandinavien og Europa, se fig. 1.

Leverandør lokation	Antal hovedleverandører (trykning og indbinding af bøger)	Antal hovedleverandører godkendt til produktion iht. FSC/PEFC standard	Produceret tonnage (bøger) på lokation i % af total tonnage
Danmark og Skandinavien	4	4	24,0 %
Øvrige Europa	6	6	75,6 %
Asien	1	1	<0,4 %

Fig. 1 - Leverandører af trykning og indbinding af bøger

Prepress, det vil sige layout, billedbehandling m.v., udføres stort set kun i Danmark på kontorarbejdspladser.

Hovedleverandører og samarbejde om miljøhensyn

Produktionen af bøger er koncentreret på få hovedleverandører, der tilsammen leverer 99 % af koncernens bøger. Alle hovedleverandører har underskrevet samhandelsaftale med Gyldendal, der blandt andet forpligter leverandørerne til at overholde nationale og internationale forskrifter om indhold af farlige stoffer i bøger og særlige krav til emballage m.m. Samhandelsvilkårene forpligter samtidig leverandørerne til at forholde sig til og overholde Gyldendals etiske regler for samfundsansvarlighed, herunder vedrørende menneskerettigheder, arbejdsmiljø og beskyttelse af miljøet, se nærmere afsnit III ovenfor.

Gyldendals etiske regler for samfundsansvar er tilgængelige på <http://ir.gyldendal.dk/regler.cfm>.

Anvendelse af bæredygtigt papir

Papir anvendt til trykte bøger er overvejende af skandinavisk oprindelse, se figur 2.

Lokation	I % af total tonnage
Skandinavien	73,0 %
Øvrige Europa	26,7 %
Asien	<0,4 %

Fig. 2 - Anvendt papir fabrikeret på lokation

Helt tilbage i 2010 intensiveredes arbejdet for øget anvendelse af FSC ("Forest Stewardship Council", international mærkningsordning for træ og papir), PEFC ("Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes", international certificering for bæredygtig skovdrift) eller lignende miljømærket papir. Gyldendal støtter disse ordninger og benytter kun leverandører, der er godkendt til produktion på FSC- og PEFC eller lign. mærket papir.

Ambitionen for 2019 er at fastholde niveauet som i 2018 for anvendelse af miljømærket papir i egenproducerede bøger.

	Mål for anvendelse af miljømærket papir	Realiseret og anvendt miljømærket papir i % af total papirtonnage
2009	-	Anslået 3 %
2010	-	9 %
2011	25 %	66 %
2012	I 2012 hævet fra 40 % til 70 %	91 %
2013	I 2013 hævet fra 80 % til 95 %	94 %
2014	>=95 %	94 %
2015	>=95 %	95,2 %
2016	>=95 %	96,8 %
2017	>=95 %	97,6 %
2018	>=96 %	98,9 %
2019	>=96 %	

Fig. 3 - Anvendt miljømærket papir i bogproduktionen

Oplysning om anvendelse af miljømærket papir i Gyldendal-koncernens bøger kan ses på kolofonsiden, som bl.a. vil være mærket som herunder, se fig. 4.

Bogen er trykt på FSC- mærket papir.

FSC er en international non-profit mærkningsordning til træ og papir. I en FSC-skov bliver der ikke fældet mere træ, end skoven kan nå at reproducere. Samtidig er FSC en garanti for, at dyr og planteliv bliver beskyttet, og at de mennesker, der arbejder i skoven, er sikret uddannelse, sikkerhedsudstyr og ordnede lønforhold

Fig. 4 - FSC-mærkning

Processer for overvågning, "due diligence"

Gyldendal er i løbende dialog med de væsentligste leverandører om de krav, som virksomheden stiller i sine samhandelsvilkår, herunder om overholdelse af menneskerettighederne som nærmere dokumenteret i *UN Guiding Principles on Business and Human Rights, juni 2011*. Virksomheden har indarbejdet procedurer, der sikrer, at Gyldendal mindst en gang årligt besøger hovedleverandører i Danmark, Skandinavien og EU samt oversøiske leverandører efter behov.

Det sikres også løbende, at hovedleverandørerne alle er miljøcertificerede enten i henhold til anderkendte internationale standarder eller i henhold til national certificering eller godkendelse og i øvrigt godkendt til trykning på FSC- eller PEFC- eller lign. certificerede papirkvaliteter.

Der gennemføres i forbindelse med hvert års afslutning en verifikation af virksomhedens papirindkøb for at konstatere, om virksomheden har nået de ovenfor nævnte målsætninger for en meget høj grad af anvendelse af miljøtestet papir

VI. BEKÆMPELSE AF KORRUPTION OG BESTIKKELSE

Gyldendal skal være en troværdig samarbejdspartner og enhver form for korruption eller bestikkelse er fuldstændig uacceptabel.

Risici

Gyldendal vurderer risikoen for korruption og bestikkelse i virksomheden som begrænset, men har i 2018 taget yderligere tiltag til bekæmpelse heraf, jf. nedenfor.

Politikker og handlingsplaner

Gyldendal respekterer dansk lovgivning om antikorruption tillige med Europarådets konvention om antikorruption og OECD's konvention om bekæmpelse af bestikkelse af tjenestemænd. Hvor det er relevant i virksomheden, er medarbejderne instrueret om ikke at give og modtage uberettigede fordele af såvel danske som udenlandske embedsmænd eller ansatte i private virksomheder.

Det blev i 2018 besluttet at etablere en whistleblowerordning, og der er i januar 2019 både internt (på Gyldendals intranet) og eksternt (på gyldendal.dk) åbnet links til denne ordning, som administreres med et eksternt advokatfirma som "gatekeeper". Ordningen har til formål at sikre, at personer, der har en tilknytning til Gyldendal, hurtigt, fortroligt og ud over de almindelige kommunikationsveje, via en uafhængig og selvstændig kanal kan indberette mistanke om lovovertrædelser og alvorlige forseelser begået af ansatte i Gyldendal, medlemmer af Gyldendals

bestyrelse eller direktion, revisorer, advokater, leverandører m.fl., der har en tilknytning til Gyldendal, med henblik på, at en uafhængig og selvstændig enhed vurderer, hvilke tiltag der er behov for. Ordningen er etableret i overensstemmelse med anbefalingerne for god selskabsledelse.

Herved har medarbejdere og eksterne interessenter mulighed for at rapportere mistanke om lovovertrædelser eller overtrædelser af Gyldendals interne regelsæt.

Resultater og mål

Der er ikke konstateret overtrædelser af love eller retningslinjer om antikorruption og bestikkelse.

Den 5. februar 2019

I bestyrelsen:

Poul Erik Tøjner

Merete Helene Eldrup

Johanne Katz

Karen Reves Dinesen

Mette Lykke Ravn

Claus Gregersen

Henning Alwin Persson

Gregers Christian Wedell-Wedellsborg